

Za tovrstne raziskave bi bilo idealno interdisciplinarno preučevanje, vendar zaenkrat take sinteze še niso možne, ker vsaka stroka vztraja na svoji uveljavljeni metodologiji in specifičnih ciljih.

Z upoštevanjem tega in z rezultati opravljenih raziskav na različnih področjih Afrike in med različnimi deli njenih družb je mogoče zagledati vsakdanje življenje Afričanov v celovitejši, dinamični podobi, osvobojeni nekaterih apriornih sodb, posploševanj, predsodkov, tipiziranj, modelov. Kritiki so izpostavljene tradicionalne kulturne poteze posamičnih skupin, njihova navidezna statičnost, njihovi relativni pomeni in odločilnost za etnološko podobo, in metode, s katerimi so bili ti elementi raziskovani.

Vrednost in uporabnost takih konceptov sta še toliko večji zaradi časovne in krajevne opredeljenosti raziskav, predvsem pa doslednega upoštevanja vsakokratnih družbenih, političnih, ekonomskih okoliščin na regionalni, nacionalni (državni) in mednarodni ravni, v njihovi medsebojni prepletenosti in pogojenosti.

Pregledana dela:

BAUMANN, Hermann: Die Völker Afrikas und ihre traditionellen Kulturen. Teil I. — Allgemeiner Teil und Südliches Afrika. Wiesbaden, Franz Steiner Verlag GmbH 1975.

Etnološka podoba Afrike skozi geografske razmere, prazgodovinsko sliko (analiza arheoloških virov), antropološko in jezikovno podobo in kulturne regije. Obsežna bibliografija in izčrpen pregled dotedanjih raziskav.

BIASUTTI, Renato: Razze e popoli della terra. Torino, Unione Tipografica — Editrice Torinese 1967. Volume terzo-Africa.

HIRSCHBERG, Walter: Völkerkunde Afrikas. Mannheim, Bibliographisches Institut 1965. B. I. Hochschultaschenbücher 333, 333a, 333b.

Rasna in jezikovna podoba, plemena po gospodarski dejavnosti. Etnološka podoba po prevladujoči gospodarski dejavnosti (gosp.- kult. tipi) in značilnih kulturnih elementih: prehrani, noši, naseljih in bivališčih, družbenih oblikah, religiji in umetnosti. Bogata bibliografija - splošna in za posamezna plemena in plemenske skupine.

WESTERN CIVILIZATION AND THE NATIVES OF SOUTH AFRICA. Edited by I. Shapera. Studies in Culture Contact. London, Routledge & Kegan Paul 1967. (I. izd. 1934)

Oris stare bantujske kulture in današnje življenje v rezervatih. Vplivnost krščanstva, izobraževanja, ekonomskih in socialnih okoliščin v urbanih in ruralnih naseljih, vloga administracije in politike, evropski vplivi na jezik, književnost in glasbo domorodcev.

Interdisciplinarna raziskava. Poudarek, da take raziskave sicer ne morejo rešiti problemov domačinov, vendar želijo z analizo realno predstaviti njihov položaj v splošni družbeni shemi držav in prispevati k oblikovanju politike, ki lahko izbira med represionistično, asimilacijsko ali adaptacijsko rešitvijo problema domačinov.

THREE AFRICAN TRIBES IN TRANSITION. Volume I. of Contemporary Change in Traditional Societies. Edited by Julian H. Steward. Urbana, Chicago, London, University of Illinois Press 1972 (1967).

Uvodnik izdajatelja o Perspektivah modernizacije kot uvod v študij in raziskave sodobnih sprememb. Sledijo raziskave skupnosti v Ugandi, Keniji in Nigeriji, ki so različne glede na specifične sociokulturne kontekste in so dosegle različno raven sociokulturne integracije.

TRADITION AND TRANSITION IN EAST AFRICA. Studies in Tribal Element in the Modern Era. Edited by P. H. Gulliver. London, Routledge & Kegan Paul 1972 (1969).

Predstavitev različnih variant plemenske vloge v zvezi s sodobnimi institucijami, jezikovnim načrtovanjem, trgovino, pravom. Koncept v uvodniku. Raziskave pokrivajo območje Vzhodne Afrike — Južni Sudan, Uganda, Kenija, Tanzanija, Somalija — z upoštevanjem ruralnih in urbanih naselij. Izhodišče je pleme in plemenskost, opredeljeno s kulturno-regionalnimi razlikami.

INGRID SLAVEC

ANTROPOLOGIJA V PERUJU

V Peruju je prišlo v petdesetih in v začetku šestdesetih let do precejšnjih sprememb v etnološkem raziskovanju. V folkloristično usmerjeno vedo so začeli prodirati različni, v Severni Ameriki že nekaj časa uveljavljeni antropološki tokovi — predvsem kulturna, urbana in aplikativna antropologija.

Vpliv kulturnoantropološkega vzorca je povzročil močne tendence po integraciji več strok, predvsem arheologije in etnologije. Pod okriljem dotedanjega inštituta za etnologijo in arheologijo pri državni univerzi San Marcos v Limi (Instituto de Etnologia y Arqueologia en la Universidad Nacional Mayor de San Marcos) se je oblikovala nova veda, ki naj bi združevala obe stroki. Njena metodološka usmerjenost naj bi bila podobna severnoameriškim konceptom. V nacionalnih znanstvenih okvirih je bila takšna naravnost nova. V sklopu integrirane vede naj bi se namena in predmeta obeh disciplin tesneje povezovala, hkrati pa bi se tudi razločevala. Medtem ko bi se etnologija ukvarjala z „živimi“ skupnostmi in kulturami, bi se arheologija posvečala „mrtvim“. Etnologi bi zbirali nevsakdanje in „primitivne“ kulturne sestavine, arheologi bi odkrivali nenavadna najdišča in predmete, etnologija bi preučevala notranjo strukturo skupnosti, arheologija pa bi skušala razložiti, kako so se postopoma oblikovale posamične skupnosti. In končno, etnologija bi raziskovala ekonomske odnose in razločke med tradicionalnim in sodobnim zahodnim ekonomskim ustrojem, arheologija pa bi odgovarjala na vprašanja o razvoju proizvodnih sredstev, razmišljala o temah, kot je npr. „način produkcije“ ipd.

Omenjeni inštitut je leta 1958 preusmeril tudi dejavnost svojega muzeja v namen obeh strok. Kasneje se je razvil v oddelk za antropologijo na državni univerzi v Limi (Departamento de Antropología de la Universidad Nacional Mayor de San Marcos), kjer so imeli določena skupna predavanja študenti etnologije in arheologije. Največ zaslug pri ustanovitvi oddelka imata takratna profesorja, arheolog dr. Luis E. Valcárcel in etnolog dr. José Matos Mar.

Glavni pobudnik in vodja kulturnoantropološke metodološke usmerjenosti, dr. Valcárcel, se je na sploh zavzemal za večje povezovanje etnologije ne le z arheologijo, temveč tudi z ostalimi vedami, predvsem z lingvistiko in zgodovino. Omenjeni je tudi začetnik tako imenovane etnozgodovine v Peruju.¹

Kmalu se je pokazalo, da sicer močni nameni profesorja Valcárcela in nekaj redkih, ki so mu sledili, niso rodile željenih sadov. Kljub združevanju v okviru skupnih inštitucij, je ostala povezava zgolj formalna, dejansko sodelovanje pa občasno in neuspešno. Praktično se stroki nista nikoli združili v enotno kulturno antropologijo.

V šestdesetih letih je prišlo — v nasprotju s prejšnjim zblizevanjem — do precejšnje oddaljitve med disciplinami. Etnologi oz. antropologi (kakor odtlej imenujejo sami sebe) so predmet svoje pozornosti iz preteklosti premaknili skoraj izključno v sedanost. Raziskovalna tematika se je vse bolj približala sociološkim, urbanističnim in ekonomski problemom. Vse več se govori o t. i. socialni antropologiji. V nasprotju s prejšnjim poudarkom na ruralnem in „primitivnem“ okolju, začne prevladovati zanimanje za urbano okolje. Torej, predmet perujske antropologije postaja vedno bolj sodobnost, pa naj bo usmerjen v mestno ali vaško okolje.

Urbana antropologija se ukvarja z vprašanji selitev prebivalstva iz vasi v mesto, akulturacije, marginalnih skupnosti, nezaposlenosti in podobno — skratka s problematiko barakarskih naselij, imenovanih „barriadas“. V primeri z našimi dosežki izkušnjami na področju urbane etnologije, je področje zanimanja perujskih znanstvenikov ožje. Zakaj, ni težko odgovoriti. V metodološkem pogledu so perujski antropologi povsem pod vplivom znanstvenih dogajanj v ZDA in Mehiki.³ Res pa je tudi, da je priliv kmečkega prebivalstva v industrijske centre države eden ključnih, ne le populacijskih in gospodarskih, pač pa tudi socialnih problemov.⁴

Začetnik preučevanja načina življenja v perujskih urbanih naseljih je bivši profesor antropologije na univerzi San Marcos v Limi, dr. José Matos Mar. Z raziskavami marginalnih naselij Lime, Arequipa in Chimboteja je začel v študijskem letu 1955/56.⁵ Pri terenskem delu mu je pomagalo nad 300 študentov univerz vseh treh omenjenih mest. Plod večletnega dela je zanimiva in precej uspela monografska študija, ki jo je izdal leta 1966.⁶ To je predstavitev in analiza akulturacijskega procesa in življenja v „barriadas“ Lime. Trenutno se s to tematiko največ in najvidneje ukvarja profesor antropologije Luis Millones, ki poučuje na obeh

limskih univerzah, „Universidad Católica“ in „Universidad Nacional Mayor de San Marcos“. Poleg že navedenih vprašanj ga zanima tudi problem etničnih manjšin.⁷

Tudi tisti antropologi, ki so ostali pri raziskovanju podeželja se vse bolj oddaljujejo od tradicionalne tematike preučevanja t. i. andske kulture (cultura andina). Raziskave te vrste so pogoste predvsem med antropologi in folkloristi v Cuzcu.⁸ Tu je tudi sedež inštituta andskih pastirskih kultur (Instituto de Pastoral Andina), ki izdaja revijo „Allpanchis“. V ospredju današnjega zanimanja so aktualni problemi vaškega okolja: agrarna reforma in njen vpliv na način življenja, program gospodarskega napredka in s tem spremembe v kulturi itn. Precej antropologov sodeluje v akcijah, ki jih vlada organizira za pospeševanje kmetijstva, uvedbo nove mehanizacije, zvišanje življenjskega standarda, kulturne in zdravstvene ravni — skratka za splošni napredek. Take akcije so vedno skupinske, v njih sodelujejo različni strokovnjaki: agronomi, socialni delavci, zdravniki in antropologi. V tem primeru je funkcija antropologovega dela daleč od znanstvenih ciljev — postane povsem praktična. Antropolog nastopa kot pospeševalec in usmerjevalec gospodarskega in kulturnega razvoja in sprememb v načinu življenja. Antropologijo te vrste imenujejo v Ameriki aplikativno ali uporabno. V Peruju je aplikativna antropologija v službi vladne politike. Uporablja jo predvsem gibanje indigenizma.⁹

Morda ne bo odveč, da si pobliže ogledamo enega od aplikativnih projektov „Proyecto Peru—Cornell“, ki je pravzaprav metodični in metodološki vzorec — uvožen neposredno iz ZDA.

Znana univerza Cornell iz Ithace (zvezna država New York) je začela leta 1947 izvajati svoj načrt aplikativnih znanosti v različnih delih sveta.¹⁰ Naredili naj bi primerjalne študije o uvajanju sodobne tehnologije na nerazvita gospodarsko — kulturna področja. V Peruju je potekal program raziskovalnega dela v dveh etapah. V poskusnem obdobju (1947 — 1951) so izmed več možnih naselij izbrali haciendo Vicos kot točko nadaljnjih usmerjenih raziskav, ki so potekale v letih od 1951 do 1956.¹¹ Na izbiro je vplivalo dejstvo, da so imeli prebivalci te haciende najnižji življenjski standard in da so bili najzmožnejši v dolini Callejon de Huaylas. Geografski položaj haciende je bil strateški. Hacienda je bila primerna kot žarišče, iz katerega naj bi se spremembe v načinu življenja razpršile v več bližnjih dolin. Cilji projekta so bili teoretični in praktični. V teoretiškem pogledu so hoteli preveriti hipoteze, koncepte in metode aplikativnih socialnih znanosti, razviti splošno teorijo o razmerju med uvajanjem nove tehnologije in procesom socio-kulturnega spreminjanja in zboljšati delo interdisciplinarnih raziskav. Praktični cilji so bili: dvig življenjskega standarda domačinov, prevzem napredka in vključitev prebivalcev Vicos v moderni svet, opazovanje tega procesa, študije bioloških procesov, specifičnih za raso „altiplano“, preverjanje nekaterih hipotez in zaključkov v zvezi z določenimi problemi Indijancev (uživanje koke,

alkohola itn.) in končno — priprava in seznanjanje študentov, administratorjev in tehnikov s praktičnimi in teoretičnimi problemi spreminjanja.¹² Dvig vsesplošne ravni Indijancev Vicoso so hoteli doseči z intenzivnim, usmerjenim delovanjem na več področjih načina življenja: z ustrezno uporabo novih poljedelskih tehnik, z lastninskimi spremembami v produkciji, eksploataciji in distribuciji (kooperativizem), z dviganjem zavesti o individualni posesti, s širšim povezovanjem prebivalcev haciende z zunanjim svetom (tako, da bi se Indijanci lažje integrirali v nacionalno življenje), s pospeševanjem prirasta populacije, z usmerjeno selitvijo na druga kmetijska področja in v mestna središča, z raznovrstnim poklicnim usmerjanjem, s spremembami delovnih navad, z razvojem novih vrednot in interesov in z opuščanjem tistih verovanj in običajev, ki so v zvezi s poljedelstvom in živinorejo.

Vsi ti koncepti projekta „Perú-Cornell“ se niso popolnoma ujemali z nacionalno politiko indigenistov. Tu je imela največje interese in koristi predvsem univerza Cornell, ki je vodila celoten načrt. Kljub temu je država zagotovila in preverjala potek znanstvenega eksperimenta in je univerzo popolnoma ščitila. Projekt je predstavljala celó kot pomemben model, katerega bi morali kasneje posnemati v vsem andskem prostoru.

Danes, ko je od tega minilo že precej časa, so nekateri perujski antropologi in indigenisti do projekta zelo kritični. Po današnjih objektivnih analizah ga prikazujejo kot veliko potegavščino in slepilo, in to v več pogledih. Teoretični cilji so ostali zgolj zapisani in se razen nekaj izjem niso razvijali. Kljub množici člankov in študij, ki so rezultat raziskav, se je pokazalo, da projekt ni prerasel v predvideni center aplikativnih preučevanj, kjer naj bi zbrali register vseh speljanih raziskav, ki bi jih lahko uporabljali domači in tuji znanstveniki. Največji del rezultatov in zaključkov so prenesli in obdelali na univerzi Cornell. Večina člankov, razprav, knjig, diplomskih in drugih nalog tako ni dosegljiva domačim ustanovam. Vrsta monografij tudi ni uporabljena za načrtane namene. Trud aplikativne antropologije se je zreduciral zgolj na sprejetje nekaterih specifičnih planov. Pokazalo se je tudi, da se interdisciplinarne raziskave nikoli niso do konca razvile.

Rezultati projekta so vidni predvsem v povečani pridelavi krompirja in koruze, v izboljšanjem obdelovanju plodne zemlje, v uspešnem pogozdovanju, izboljšanju zdravstvenega stanja prebivalcev in v ustanovitvi šolskega centra (pred tem tu nihče ni znal brati in pisati). Od leta 1962 je hacienda tudi razlašena in organizirana kot zadružna skupnost.

Mnogo perujskih antropologov si je pri tem projektu nabralo izkušnje, s katerimi si pomagajo pri delu v podobnih akcijah, ki pa so organizirane na izključno nacionalni ravni.¹³

Današnje stanje antropologije v Peruju je vse prej kot zavidljivo. V primeri z drugimi družbenimi znanostmi, ki so se začele intenzivneje razvijati v istem času, antropologija močno zaostaja. Medtem ko se je v petdesetih letih iztrgala iz preozkih

okvirov folkloristične etnografije in začela ustvarjati svojo znanstveno pot, ko so se začeli razvijati njeni novi, obetavni načrti na več različnih področjih, je zašla konec šestdesetih let v dokajšnjo krizo. Perujska antropologija še vedno išče svoj *raison d'être*. Prav tako antropologi še niso ustvarili skupnega metodološkega imenovalca. Pravzaprav sploh ne moremo govoriti o neki nacionalni antropologiji. Prikazali smo različne teoretične usmeritve, ki so bolj ali manj vse posnetki tujih skušenj in med katerimi so domači antropologi izbirali vsak svojo inačico znanstvenega dela, niso pa iskali tudi svoje lastne, enotne metodologije, značilne za perujski prostor s specifičnimi problemi. Neorganiziranost in nepovezanost je taka, da kljub skupnemu društvu (*Asociación de Antropólogos del Perú*), shodom, kongresom in simpozijem perujski antropologi do danes še niso našli enotnega jezika. Ne le dejavnosti večine ustanov, celo dejavnosti posameznikov znotraj nekaterih institucij so povsem nepovezane in razdrobljene. Lep primer je oddelek za antropologijo na državni univerzi San Marcos v Limi. Začetni trud in delo, ki sta nakazovala uspešen razvoj stroke, sta konec šestdesetih let z odhodom profesorja Matosa Mara oslabela. Entono organizirane dejavnosti oddelka so se razdrobile na zgolj individualna prizadevanja. Na univerzi San Marcos antropologija danes praktično ne obstaja več. Nekateri profesorji sicer še predavajo določene predmete, vendar neredno in nepovezano. Večina študentov se zato vpisuje raje na drugo limsko univerzo — *Universidad Católica* — ali pa poslušajo predavanja na obeh. Katoliška univerza v Limi ima študij antropologije organiziran mnogo bolj sistematično.¹⁴

Razdrobljenost znanstvenega dela pa nikakor ne vodi v perspektivno prihodnost stroke. Tega se zaveda že veliko perujskih antropologov. Zavedajo se tudi, da jih čaka še mnogo dela, ki ga bodo morali čim prej opraviti. Skupaj bodo morali razčistiti glavna metodološka vprašanja, če nočejo, da bo stroka odmrla, še preden popolnoma najde sama sebe in svoje mesto med ostalimi družbenimi znanostmi. Korenito bodo morali poseči v študijski načrt nekaterih univerz. Bodočemu kadru bo treba nuditi več kakor doslej. Študente bodo morali naučiti predvsem enotnega in povezanega dela. Šele tako bo mogoče pričakovati enotno perujsko antropologijo.

¹² Etnozgodovina je tista veja etnologije, ki se ukvarja z zgodovinskimi obdobji. V Peruju skuša rekonstruirati življenje domačih etničnih skupin v preteklosti, zlasti v 16. in 17. stoletju, pa tudi prej. Pri razlagi načina življenja se opira v največji meri na arhivske, opisne (predvsem na dela zgodnjih španskih kronistov), administrativno-statistične in normativne vire.

¹³ Značilnost celotne Latinske Amerike je precejšen razloček med dvema kulturnima okoljema. Na eni strani so velika urbana središča, kamor je že davno prodrla zahodna civilizacija, na drugi strani pa povsem ruralna področja s še močno zakoreninjenim tradicionalnim vaškim življenjem. V petdesetih letih, ko začne industrializacija pospešeno napredovati skokovito, načrtuje tudi dotok kmečkega življa v mesta. Nova delovna sila s

podeželja dobi svoj prostor na obrobju velikih mest, kjer si zgradi revna, improvizirana barakarska naselja, ki so danes ena najopaznejših značilnosti Latinske Amerike. Že imena teh predmestij — „barriadas“ v Peruju, „favelas“ v Braziliji, „barrios proletarios“ v Mehiki, „callampas“ v Čilu, „villas miseria“ v Argentini, „ranchos“ v Venezueli, „barrios brujas“ v Panami itn. so v Latinski Ameriki pojem bede in obrobnosti.

³Marginalnost in revščina sta osrednja raziskovalna problema urbane antropologije v ZDA in Mehiki. V petdesetih letih objavljeni članki o urbanizaciji Latinske Amerike antropologa Oscarja Lewisa so močno vplivali na perujsko antropologijo. Avtor je s knjigo o antropologiji bede (*Antropología de la Pobreza*, México, 1961) usmeril zanimanje latinskoameriških antropologov zgolj v drobne dele urbane družbe.

⁴V „barriadas“ Lime živi danes skoraj četrtina vsega perujskega prebivalstva. Ni mesta brez marginalnih naselij. Največ pa jih imajo mesta v priobalnem pasu, kjer je industrija najbolj razvita. Lima kot metropola je rekorder (leta 1957 — 56 „barriadas“, danes že 350). Novi priseljenci pridejo z zandskega podežela, torej s povsem drugačnega geografskega in kulturnega okolja. Notranji selitveni proces zato pojmujejo v Peruju kar kot „migración sierra-costa“. Ob trčenju dveh kultur je seveda proces akulturacije eden ključnih družbenih problemov mestnega okolja, katerega se danes antropologi in sociologi najraje lotevajo.

⁵Lima ima čez 4 milijone prebivalcev, kar je polovica vsega mestnega prebivalstva Peruja. Leži v dolini reke Rimac, v priobalnem nižinskem pasu. Danes je s svojim pristaniščem CALLAO že enotni urbani kompleks. Kot glavno mesto je najpomembnejše kulturno in gospodarsko središče.

Arequipa leži 1000 km južno od Lime — na zahodnih obronkih Andov (2300 m). Ima okoli 170 tisoč prebivalcev in je eno najpomembnejših industrijskih in kulturnih središč Peruja.

Chimbote leži 400 km severno od Lime, ima okoli 160 tisoč prebivalcev in je najpomembnejše perujsko izvozno pristanišče jekla, rib in ribjih izdelkov.

⁶José Matos Mar, *Estudio de las barriadas limeñas*. Lima, 1966, 99p.

Ista študija je izšla 11 let kasneje v popolnejši in izboljšani obliki in z dodatkom grafičnih, slikovnih in fotografskih prilog pod naslovom *Las barriadas de Lima 1957*. Lima, Instituto de Estudios Peruanos, 1977, 225p., i11.

Eno njegovih pomembnejših del s področja urbane antropologije je tudi *Urbanización y barriadas en América del Sur*. Lima, 1968.

⁷Luis Millones, *Introducción al proceso de aculturación religiosa*. Lima, 1968.

id., *Minorías étnicas en el Perú*. Lima, 1973.

id., *Tugurio*. (La cultura de los marginados). Cuadernos del Instituto Nacional de Cultura 1. Lima, 1978.

⁸Cuzco je bil prestolnica inkovskega imperija. Leži v osrčju Andov v jugovzhodnem Peruju.

⁹Že leta 1918 so se v Buenos Airesu na 1. mednarodnem zborovanju učiteljev (1. Convención Internacional de Maestros) spoznavali, da je nujno potrebno vključiti domorodce v sodobno kulturo, in sicer na več področjih: v izobrazbi, posedovanju zemlje, enakih političnih in pravnih pravic, v kooperaciji proizvodnje in potrošnje, v zdravstvu, kmetijstvu itn.

Na 7. konferenci Panameriške zveze (La Unión Panamericana) v Montevideu leta 1933 so izrazili potrebo po vključitvi organizacije Vseameriškega kongresa strokovnjakov (Congreso Interamericano de Expertos) v okvir Panameriške zveze. Ta organizacija naj bi se ukvarjala s preučevanjem življenja Indijancev, z izmenjavo informacij o načinu življenja in o možnostih zaščite indijanskih etničnih skupin. Strokovnjake naj bi usmerjala politika zaščite in integracije domorodcev v nacionalno družbo v ekonomskem, socialnem in kulturnem pogledu. To politiko so na kratko poimenovali „indigenismo“ (vprašanje domorodcev ali indijansko vprašanje), strokovnjake (pravnike, ekonomiste, antropologe, politike itd.) pa „indigenistas“.

V mestu Pátzcuaro v Mehiki je bil leta 1940 prvi kongres ameriških indigenistov (Congreso Indigenista Interamericano), ki se je po mednarodnem sporazumu obvezal voditi politiko indigenizma in oblikovati njene norme, zahteve in ukrepe. Na kongresu so ustanovili tudi Vseameriški indigenistični inštitut (Instituto Indigenista Interamericano) in poudarili, da mora vsaka država, ki jo ta problem zadeva, ustanoviti enak inštitut na nacionalni ravni. V Peruju so ga ustanovili leta 1947 (IIP — Instituto Indigenista Peruano). V razvoju njegovega delovanja

ločimo dve glavni obdobji: prvi od leta 1947 do 1962, ko je bilo delovanje perujskih indigenistov še povsem mednarodno obarvano, ko so nanj delovali le tuji vplivi in rešitve, in drugo od 1962 naprej, ko so začeli upoštevati predvsem domače iniciative in nacionalne dogovore.

¹⁰Univerza Cornell je istočasno izvedla svoj program še v Indiji, na Kitajskem, v Siamu, na jugozahodu ZDA in v Novi Škotski. V Peruju se je univerza kot finančni in idejni vodja povezala z IIP-jem in z inštitutom oz. kasnejšim oddelkom za antropologijo državne univerze v Limi.

¹¹Mnogi trdijo, da je indigenistični inštitut v Peruju nastal prav zaradi povezave z univerzo Cornell iz ZDA. Vendar to ni res. Indigenizem ima, kakor smo nakazali v prejšnji opombi, korenine svojega nastanka že veliko pred povezovanjem z univerzo Cornell. V bistvu je indigenizem že od začetka svojega obstoja vključeval potrebo po nekakšni aplikativni antropologiji, le da zanjo še ni začrtal lastne metodologije in da je to vpeljala šele severnoameriška znanost.

¹²Vicos leži v dolini Callejón de Huaylas — Cordillera Blanca, severovzhodno od Lime v provinci Ancash. Cordillera Blanca je svetovno znana po alpinističnih odpravah.

¹³V letih od 1951 do 1956 so študentje antropologije z lamske državne univerze s svojimi obveznimi praksami aktivno sodelovali v projektu.

¹⁴Približno istočasno in z enakimi nameni kakor projekt „Perú — Cornell“, je v Peruju potekal podoben projekt „Programa Puno — Tambopata“, ki ga je usmerjala Organizacija združenih narodov. Povsem nacionalna pa sta kasnejša programa, ki ju izvajajo od druge polovice šestdesetih let dalje. To sta „El Plan Nacional de Integración de la Población Aborigen“ (nacionalni načrt integracije domorodcev) in „Proyecto de Desarrollo e Integración de la Población Indígena“ (projekt razvoja in integracije domorodcev).

¹⁵Medtem ko ima na primer več kot polovica vseh petintridesetih univerz v Peruju oddelek za sociologijo, oddelkov za antropologijo ni niti deset. V Limi sta Universidad Nacional Mayor de San Marcos in Universidad Católica. Na prvi je bil oddelek za antropologijo ustanovljen v začetku šestdesetih let, oblikoval pa se je iz univerzitetnega inštituta. Na drugi, katoliški univerzi, je oddelek ustanovil konec šestdesetih let jezuit Manuel Marzal, ki je antropologijo študiral v Mehiki. Začetki študija antropologije na katoliški univerzi so sočasni obdobju velike krize oddelka za antropologijo na državni univerzi. Ker je katoliška dobila veliko finančno podporo Fordovega sklada in ker je imela tudi sicer več finančnih ugodnosti kakor nacionalne univerze, je to še poglobilo krizo univerze San Marcos. Od oddelkov drugih univerz sta najbolj znana oddelek za antropologijo univerze San Cristóbal de Huamanga v Ayacucho in najstarejši na univerzi v Cuzcu. Oddelek v Ayacucho je ustanovil konec petdesetih let profesor Fernando Romero. Okoli sebe je zbral pionirsko ekipo mladih sodelavcev. Dokajšnje sodelovanje s tujino, organizirano delo na terenu in pa nadarjeni študentje — vse to je pripomoglo k hitremu in uspešnemu razvoju oddelka. Danes tu obiskuje predavanja precej več študentov kakor v Limi.

V Cuzcu, kjer je študij arheologije in antropologije že tradicija, je še posebej zadnja leta prava moda študirati antropologijo. Zato vse več diplomantov ostaja nezaposlenih. Univerza v Cuzcu je precej zaprta. Konkursi na katedro so interni, bivši študentje in profesorji iz Cuzca pa imajo absolutno prednost.

MOJCA TERČELJ